

KORENINE DOMOZNASTVA

Pred leti me je prijatelj vprašal, čemu služi pravkar izdana obsežna bibliografija vsega tiska skozi stoletja med zamejskimi Slovenci na zahodni meji narodnostnega ozemlja. »Knjige, časopisi - to je pričevanje slovenske prisotnosti na tem ozemlju«, odgovorim. »Pa saj smo že stoletja tam, to vsi vedo«, se ne da. MI vemo! Kaj pa drugi? Zgodovina je neusmiljena. Zahteva dejstva. In še huje: stoletja in stoletja je interpretacija zgodovinskih zapisov bila vedno privilegij močnejših. Kolikokrat v zgodovini je imela naša etnija priložnost uveljavljanja svojih interesov brez problemov!? Če si dovolim skrajnost: saj poznamo izraze Čuši, Sciavi, Vindišar in podobno...

Morda zdaj? Združena Evropa na katero zapriseženo stavijo nekateri, je še vedno pisana množica narodov. Vsi deklarirano enakopravni. Večji narodi običajno malo bolj enakopravni od manjših... Edini način preživetja je stalna avtorefleksija. Ne samo dejstev. Ampak tudi duhovnih korenin in hkratnega umeščanja v evropski prostor.

Zgodovina je dobra učiteljica, čeprav nismo vsi dobri učenci. Ne smemo pozabiti, da so v slabih sto letih na ozemlju naše etnije divjale 3 vojne, od tega 2 svetovni. Ne bi smeli pozabiti, da so v istem času obstajale in razpadle 4 države. Danes obstaja peta (5) država in obeta se nam na daljši rok Evropska skupnost z elementi državnosti. Mnogo za eno generacijo.

In ne nazadnje: v istem času so se spreminjale meje, uradni jezik in duhovna prisila vodilnega naroda in ali ideologije. Iz osnovne šole: zahodna meja pred drugo svetovno vojno je bila na Uncu, samo 25 kilometrov stran. Šele z Osimskimi sporazumi imamo uradno zahodno mejo in uradno danes še nimamo uradno potrjene južne meje.

Veliki zgodovinski pretresi so se zgodili našim babicam, dedom, materam in očetom. Vseeno ima človek kot posameznik kratek spomin. Takrat ko se karte skozi čas na novo premešajo in vržejo na mizo so urbarji, rodovne knjige, katastri in zemljiške knjige, rojstne in mrliške knjige, mednarodne pogodbe, arhivsko gradivo vseh vrst in bibliografije tiste korenine, s katero izkazujemo bogastvo etnije in svoj obstoj.

Živeli smo in živimo na tem ozemlju že stoletja. Prispevek globalizaciji, ki je tako popularna ta čas, pa ne merimo po tem, koliko smo dobili (vzeli) svetovnega blagoslova, ampak koliko smo mu dali. Lahko pa tudi odmislimo velike politične in zgodovinske teme. Z vsakim zapisom v zakladnico etnije smo bogatejši kot posamezniki in kot skupnost in hkrati prispevamo en micen delček občestvu.

Tudi ko, »Sva šle wakapavat turšca na mah«, kot pravi Tatjana Oblak Milčinski v svojih Pripovedi z jugozahodnega dela Ljubljanskega barja.

Niko Nikolčič, 2008